

ACTIO CATHOLICA
ORSZÁGOS ELNÖKSÉGE
BUDAPEST, FERENCIEK-TERE 7. III. L. I. EM. 8.
Telefon: 185—130 és 185—243.

76

I.

Az apostolok öröksége

(Az Egyház apostolisága)

Irta: Schütz Antal.

Az Egyház apostolisága abban áll, hogy az egyházi előjárók az apostoloknak törvényes utódai és ennek következtében szerves folytonosságban vannak az apostolok egyházával; tanításai, istentisztelete, szentségei és meghatalmazásai lényegükben azonosak az apostoliakkal. *Az apostoliságban tehát két mozzanat van: az apostoli eredet és apostoli folytonosság.* Mindkettő az apostoli utódlásban gyökerez.

Az apostoli eredet.

Az apostoli utódlás (successio apostolica) értelmében az egyes mostani egyházak és egyházi előjárók folytonosságban vannak az apostolokkal mint azoknak törvényes utódai. Hogy azonban a mostani egyházi előjárók valósággal apostolutódok, vagyis az apostoli meghatalmazásoknak törvényes örökösei lehessenek, *ahhoz nem elég, ha egy-egy egyházi előjáró a jogos elődök szakadatlan sora által egy apostolnak utóda* (successio et apostolicitas materialis), *hanem az is kell, hogy ő is, elődei is törvényes tagjai lettek legyen az apostoli testületnek;* nevezetesen szükséges, hogy mind szerves összefüggésben legyenek az apostoli testület fejével. Lehetetlen ugyanis egy élő szervezet tagjának lenni akarni, és semmiféle valós összefüggésben nem lenni annak fő elemével, a fejével (apostolicitas formalis).

Az apostoli utódlás biztosítja az egyházi előjáróságok apostoli eredetét (origo apostolica), amennyiben minden jelenlegi egyházi előjáró vagy közvetlenül törvényes módon elődök szakadatlan sora kapcsán apostolnak utóda, mint pl. az antiochiai, efezusi, jeruzsálemi püspök, vagy pedig közvetve; azaz egy az apostoloktól közvetlenül jóváhagyott előjárónak törvényes utóda (pl. a krétai püspök).

Az apostoli folytonosság.

Az apostoli utódlás egyúttal megteremti az apostoli folytonosságot az Egyházban, mégpedig a) a külsőt, melynek értelmében a mostani Egyház még mindig ugyanaz, amelyet annakidején az apostolok szerveztek meg, és nem valami (ha mindjárt pontosan annak mintájára alakult) új Egyház; b) a belsőt, mely abban áll, hogy az egyházi tanítások, intézmények, kegyelemeszközök, meghatalmazások, másszóval az Egyház lelke, lényegükben azonosak az apostolokéval (apostolicitas doctrinae, societatis, cultus etc.). Hogy az Egyháznak apostolinak kell lennie, kiténik a következőkből.

Az Egyház alapítása.

Jézus Krisztus az Egyházat az apostolokra alapította; nekik adta a hármass meghatalmazást, nekik tett ígéretet, hogy velük marad a világ végezetéig, nekik küldte a Szentlelket, aki megtanítja őket minden igazságra, azaz segíti őket az általa hirdetett evangélium megfelelő megértésére. *Gondoskodott róla, hogy ezek az apostoli meghatalmazások szerves jogi átadás útján az Egyházban fönntmaradjanak, amennyiben apostolait olyan hatalommal küldte, amilyenel ő volt küldve az Atyától.* Szent Pál szerint az Egyház rá van építve az apostolok alapjára; Szent János látomásában a mennyéi Jeruzsálem tizenkét alapkövére fel van írva a Bárány tizenkét apostolának neve.

Az ősegyház szervezete.

Az ősegyházban kezdettől fogva szilárd egyházi hierarchiás szervezetet találunk, melyben elv, előjáróktól hangoztatva és hívőktől elismerve, hogy itt az előjáróknak, nevezetesen a püspököknek olyan szerepük és helyzetük van a tanítás, istentisztelet és fegyelem körül, mint volt az apostoloknak, s olyan tekintély és tisztelet jár ki nekik, mint annakidején maguknak az apostoloknak. Mikor a gnosztikusok titkos hagyományokra kezdtek hivatkozni saját tanításuk támogatására, Irén és Tertullian annak rendje és módja szerint az apostoliságot állították oda mint az igazhitőség kritériumát: „Föl tudjuk sorolni azokat, kiket az apostolok püspökökké és utódjaikká rendeltek, egészen napjainkig; s azok olyasmint nem tanítottak és nem is ismertek, amit ezek itt (a gnosztikusok) regélnek.” Ezen a gondolon építi föl aztán Tertullian az elévülés (praescriptio) zseniális érvét: az eretnekekkel szemben az Egyháznak nem kell bizonyítania a maga igazát; az apostoli folytonosság következtében az elévülés címén maga a tanításának jogos birtoklásában van; a bizonyítás kötelezettsége (onus probandi) az eretnekeket terheli. Ezt az érvet hangoztatta aztán Origenes is, ezzel érvelt Szent István pápa Cipriánnal szemben, Ágoston a pelagiánusokkal szemben, Lanfranc Berengárral szemben. Ha a Szentírásban és az ősegyházban olykor mások is szerepelnek

apostol néven, nevezetesen karizmás vándorprédikátorok és az apostolok környezetéből való férfiak, meg kell gondolni, hogy ezek sohasem úgy jelennek meg, mint a tizenkettő, akiket az Úr Krisztus nagy ünnepélyességgel kiválasztott, főpapi imádságában az Atya által külön kiválasztottnak jelentett ki, akik magukat az Egyház oszlopainak tekintették, és épp ezért az áruló Júdás helyett nagy körültekintéssel választottak új tagot maguk közé.

Apostoliság és történeti folytonosság.

A teológiai megfontolás azt találja, hogy az apostoliság biztosítja az Egyház számára a Krisztusba kapcsolódó történeti folytonosságot és ennek következtében a történeti jelleget. Az a természetfölötti életre nevelő főiskola, aminek Krisztus szánta az ő Egyházát, nem szakadhat el azoktól a gyökerektől, melyekből állandó életnedvét kell szívnia. Nem bölcséleti iskola az, mely eszes tanítók találmányait terjeszti, hanem a felülről jött életet kell közvetítenie. Mint a természetfölötti világ küldöttje és megbízottja van beleállítva a történelembe magától Jézus Krisztustól, és ezért nincs benne helye a forradalmi újításoknak, alkotmányváltozásoknak, államcsínyeknek; hanem *nyugodt, szerves fejlődésben állandóan hordoznia és érlelnie kell magában történeti eredetének elemeit, amelyek egyben történeti hivatásának biztosítékai.*

Az apostoliság Krisztus Egyházának ismertető jegye.

Mert a) az apostolokra csak egy Egyház van alapítva; tehát csakis Krisztus igaz Egyháza lehet apostoli. b) Az apostoliság tárgyilag megállapítható, különösen az apostoli utódlás, mely az apostoliság többi mozzanatának is biztosítója és föltétele. Maga Jézus Krisztus ezt a megállapítást könnyűvé és biztossá tette, mikor Szent Pétert állította oda mint alapot, melyre az ő Egyházát építi. Ezt az alapot, az Egyház fejét könnyű meglátni, és csekély történeti ismerettel meg érzékkel sem nehéz megállapítani Szent Péter törvényes utódját.

Az apostoliság történeti csoda.

Azonban az apostoliság nemcsak ismertető jegy, hanem egyben történeti csoda. Hisz kimondja, hogy egy vallási társaság immár közel kétezer esztendeje soha nem szünetelő ellenséges erőekkel szemben, merőben szellemi eszközökkel megővta létét és megőrizte folytonosságát, az eredetével való eleven összeköttetést. Ez a jelenség példátlan a történelemben, és pusztán történeti tényezőkben nem is leli elégséges magyarázatát.

Ahol az alap, ott az épület.

Az Egyház apostoliságának megállapítására a legközvetlenebb és legbiztosabb út, mely az Úr Krisztus nyomdokain halad. Az Üdvözítő az ő Egyházát Szent Péter szikla-alapjára építette. Elég

tehát azt kérdeznünk: Hol van Szent Péter utódja; ahol ugyanis az alap van, ott kell lennie magának az épületnek is. S minthogy csak azok a pásztorok és hívők mondhatók apostolutódoknak, akik az apostoli testület szerves tagjai, vagyis a szentpéterei főséget vallják, Szent Péter apostoli utódlásával igazolva van a vele szerves egységben élő előjárói testület apostolisága és egyben a formális apostoliság. Ezt az utat ajánlja az a körülmény is, hogy a történeti okmányok viszonylagos bőséges és a történeti tényeknek általában hozzáférhető nyilvánvalósága miatt ez a kérdés pozitív módon is sokkal könnyebben oldható meg, mint bármely más püspöki szék apostoli utódlásának kérdése.

A római pápa Szent Péter utódja.

A római pápa Szent Péternek az egyházi főségben törvényes utóda. Hittétel a Vaticanum határozata értelmében.

A zsinat ugyanis kiközösíti azt, aki tagadja, hogy „magának az Úr Krisztusnak rendelkezéséből és isteni jogon áll, hogy Szent Péternek az Egyház fölötti főségben állandó utóda legyen, vagy hogy nem a római pápa Szent Péter utóda ennek a főségnek viselésében.” Ugyanígy beszélt már a 4. lateráni és a firenzei zsinat. A zsinat tehát elméleti igazságként kimondja, hogy Szent Péternek van utóda és tényként, hogy ez a római püspök. Tagadták a görög szakadárok, Wiclíf, Hus, a 16. századi újítók, kik a pápa főségét vagy a római püspökök nagyravágyásából, vagy Nagy Konstantin kedvezéséből magyarázták; a korunkbeli racionalista protestánsok és a modernisták pedig történeti fejlődés eredményének tekintik, melyben szerintük döntő szerepe van annak a ténynek, hogy Róma a Földközi-tenger világának a feje volt.

Szent Péter Róma püspöke.

1. Genetikus bizonyítás. Szent Péter Rómában halt meg, mint annak püspöke. Minthogy Jézus Krisztus nem intézkedett tételesen az egyházi főségben, természetsszerűen az az utódja, aki követi őt hivatalában, miként a következő magyar hercegprímás is a mostani esztergomi érseknek utódja lesz. Hogy Szent Péter csakugyan volt Rómában és hogy ott vértanúhalált halt, ma már a protestáns kritika részéről is elismert tény, melyet a Szentírás is elég világosan jelez. Hogy Róma püspöke volt, már ebből a tényből is következtethető. Miért is töltött volna ott huzamos időt, ha nem azért, hogy apostoli tevékenységet fejtsen ki? Szent Pál a rómaiaknak oly intenzív hitéletéről tesz bizonyosságot, amely apostoli közreműködés nélkül nem érhető. Szent Péter Bábelből írja első levelét. Ez nem lehet az Eufrát melletti Bábel, mely abban az időben romokban hevert; az egyiptomi Bábel pedig jelentéktelen hely volt és legkisebb nyoma sincs annak, hogy ott apostol járt volna. Ellenben Rómát az Apokalipszis is Bábelnek nevezi. Az atyák közül már Szent Ignác azt írja a rómaiaknak: Nem miként Péter és Pál, parancsolok nektek.

A római püspök Szent Péter utódja.

2. Történeti bizonyítás. Hogy a római püspök Szent Péter törvényes utódja és az Egyház feje, azt állandó és bőséges hagyomány mind elméletileg (keleti és nyugati atyák kijelentései), mind gyakorlatilag (a római püspökök és az egyházak, illetőleg hívők magatartása) igazolja.

Egyházatyák Róma főségéről.

Már *Szent Ignác* vértanú a római Egyházat így szólítja: „a szeretet-szövetség előljárója”... nem egyszerűen szeretet-szolgálat, hanem magának Szent Ignácnak nyelvhasználata értelmében szeretet-szövetség, vagyis a keresztények egyessége, melyben előjár, elnöki szerepet tölt be a római Egyház; amint utóbbi világosabban is megmondja: „Másokat tanítottatok és én elfogadom a tanítástokat és parancsaitokat”, az ő megyéje csakhamar elárvul majd és akkor „egyedül Krisztus és a ti szeretetek kormányozza azt püspök gyanánt”.

Irén a (Szent Páltól származtatott) titkos hagyományaira hivatkozó gnosztikusokkal szembehelyezi az apostoli tanítást. Ez megtalálható ugyan, úgymond, minden egyházban, mely megőrizte az apostoli folytonosságot. Minthogy azonban mindezeknek utánajárni hosszadalmas dolog, csak a legnagyobb, legősibb, általánosan ismert, a dicső Péter és Pál apostoloktól alapított Egyházra utal, amely megőrizte az apostoloktól kapott hagyományt püspökeinek napjainkig terjedő utódlásában. Erre támaszkodva ő megszegyenít minden züggyülekezetet. Ad hanc enim Ecclesiam propter potioem (vagy: potentioem) principalitatem necesse est omnem convenire ecclesiam, hoc est qui sunt undique fideles, in qua semper ab his qui sunt undique, conservata est ea quae est ab apostolis traditio. Ennek a sokat idézett, sokat tárgyalt, gallikánusoktól és anglikánusoktól sokszor elferdített helynek értelmezése (az eredeti elveszett, a fönnmaradt latin fordítás valószínűleg a némileg rontott szövegű eredetinek fordítása) némely részletében nehézségeket okoz (l. Hettinger 582—584). De a vázolt összefüggés nem hagy kétséget tartalmának főmozzanatai iránt: Az eretnekekkel szemben hit dolgában dönt a római Egyház, mert neki hézagtalan apostoli utódlása miatt joghatósági elsőbbsége van a többi egyház fölött; minden egyéb egyház tartozik vele egyetérteni hit dolgában.

Ciprián nem emelkedett a pápa főségének egészen tiszta ismeretére; talán az afrikai egyházak viszonylagos önállósága miatt, talán megbámult mestere, Tertullian montanista pápaellenességének hatása alatt nagyon is eltelt a püspöki méltóság tudatával. Mindazonáltal a római Egyházat az összegyház matrixének és gyökerének mondja. Némely szakadár afrikairól azt írja Kornelius pápának: „Van merszük odahajózni Szent Péter székéhez, a fő Egyházhoz, ahonnan a papi egység keletkezett (ad cathedram Petri

atque ad ecclesiam principalem, unde unitas sacerdotalis exorta est). Általában erősen hangsúlyozza, hogy a római püspök fősége az egyházi egység alapja (una ecclesia et cathedra una super Petrum Domini voce fundata). Az ő tanúsága szerint Szent István pápa azt mondja magáról, hogy ő „utódlás által Szent Péter székének birtokosa”.

A 4. századtól kezdve bőségesek mind a nyugatiaknak, mind a keletieknek tanúságai: *Szent Jeromos* pl. azt írja *Damazus* pápának: „Én csak Krisztust követem, és ezért Szentségedhez, azaz Szent Péter székéhez csatlakozom. Tudom, hogy erre a kőszálra épült az Egyház.” Ugyanígy ír *Szent Ambrus Sziricius* pápának. *Szent Agoston* szereti ugyan Mt. 16.-ot általánosabb értelemben magyarázni; mindazonáltal ismételten kifejezést ad annak a meggyőződésének, hogy a római Egyházban „mindíg fönnállt az apostoli katedra fősége”, „legfőbb tekintélye”, „Szent Péter méltósága”; a mostani pápa Szent Péter utóda. Ugyanez a meggyőződésük a nagy görög atyáknak: *Naziánzi Szent Gergely* szerint Róma vallási hatalmával az egész földkereksége fölött elsőbbséget visz. *Damaszkuszi Szent János* is legalább oldallagosan elismeri a pápa főségét. Sokkal bőségesebb és határozottabb azonban a keleti egyháznak gyakorlati tanúsága.

A pápai hatalom az ősegyházban.

Jelentős és beszédes tények mutatják, hogy a római püspök úgy cselekedett, mint az Egyház feje s a püspökök és hívek úgy tekintették és úgy viselkedtek vele szemben, mint aki krisztusi tekintéllyel kormányozza az Egyházat. Már *Római Szent Kelemen* valószínűleg a saját kezdeményezésére és teljes tekintéllyel intézkedik a korinthusi egyház viszályában. *Anicétust* († 166) az agg *Polikárp* fölkeresi a húsvét ünneplésének sokat vitatott kérdésében. *Eleutériust* (174—189) kéri a lyoni vértanúk, hogy teremtsen rendet a montanistáktól fölzaklatott ázsiai és frígiai egyházakban. *Callixtus* (217—222) korlátlan bűnbocsátó hatalmat vitat minden egyház számára, mely Rómával közösségben van (omni ecclesiae Petri propinquae); és ezt *Tertullian* szatirával, mégis határozottan és jellemző kifejezéssel döntő végzésnek (edictum peremptorium) mondja; egyben tanúságot tesz, hogy Mt. 16.-ot a katolikusok abban az időben Szent Péter főségére értelmezték és a pápában Szent Péter utódját látták. Ugyanabban az időben, sőt valamivel előbb (a 2. század vége felé) jártak Rómában hitkérdések elintézése végett *Hegesitus*, *Irén*, *Aberkius*; eretnekek mint *Marcion*, keresték Róma kegyét és jóváhagyását. Az eretnekek újrakeresztelésének ügyében *I. István* azzal a tekintéllyel lép föl, mely feltétlen elismerést vár. *Dénes pápa* (259—268) *Alexandriai Dénest* kérdőre vonja a Szentháromságról vallott tanításában és az igazolja magát.

A pápai hatalom és az eretnekek.

A 4. században pedig éppen a Keleten dúló nagy eretnek mozgalmak igazolták fényesen a pápa főségét: a Keletnek a Nyugattal szemben kifejlődött és történetileg nagyon is érthető antagonizmus dacára az eretnekek és a katolikusok egyaránt Rómához fordulnak, hogy igazságot tegyen köztük és mindig az a párt bizonyult katolikusnak, mely Rómával tartott (Newman). *Atanáz* az ariánusok ellen, *Aranyszájú Szent János* az ádáz császárnéval szemben a pápánál keresnek védelmet. *I. Celesztin* az efezusi zsinat, *I. Leó* a kalcedoni zsinat irányítója és követek által azokon nem mint tanácskozó felek, hanem mint ítélkező bírák vesznek részt.

Ellenvetések — válaszok.

1. Éppen a kalcedoni zsinat 28. kánonjában „Új Róma trónusának megadja ugyanazokat a kiváltságokat, melyeket a régi atyák joggal adtak volt meg a régi Rómának”. — Ezt a kánonat azonban a pápák sohasem hagyták jóvá, a nyugati atyák tiltakoztak ellene (már *I. Nagy Leó* elvetette). Különben is ebben a kánonban valószínűleg nem az egyetemes egyházi főségről, hanem a keleti, illetőleg a nyugati patriarchátusnak pátriárkái, tehát egy területre korlátozott jogairól van szó.

2. Ha az első időktől kezdve a pápák „Szent Péter és Pál tekintélyével léptek föl, és mások a kettőt együtt emlegették mint a római Egyház alapítóit, bizonyos, hogy csak a római Egyház hitének tanúiként emlegetik a kettőt együtt; a jogi főségben a római püspök mindig csak Szent Péternek utódjaként szerepel. Ha pedig *Nagy Szent Gergely* pápa az egyetemes püspök címét visszautasította mint káromló nevet, egyrészt a féktelen nagyravágású konstantinápolyi püspöknek (*Ioannes Ieiunator*) akart gyökeres példát adni, másrészt el akarta kerülni azt a látszatot, mintha a többi püspök méltóságát kisebbiteni vagy elhomályosítani akarná.

3. Ha általában az elméleti vagy gyakorlati bizonyosságokban itt-ott nincs meg a kívánatos teljes határozottság és világosság, meg kell fontolni, hogy a) a *pápaság dogmája is mutat katolikus értelemben vett fejlődést*. Később alakult történeti helyzetek és föladatok kipattantják azt, ami kezdetben csírában volt meg; ez a fejlődés törvénye, amelyet Jézus Krisztus előírt egész Egyháznak, tehát sziklaalapja számára is. Egyébként az első terjeszkedéssel és elhelyezkedéssel járó nagyobb mozgalmasság és a hozzá szükséges nagyobb plaszticitás megkívánta, hogy az első időkben a főséget képviselői inkább szeretettel, mint hatalommal gyakorolják. Ezért a legelső időkben a primátust inkább az alap szerepében látjuk: csöndes tevékenységével, sőt úgyszólván merőben létével összefogja és tartja az épületet; hatalmát inkább azon mutatja, aki beléütközik. Utóbb, az eretnekségek és zsinatok korában, mint

a kulcsokat kezelő családtya rendelkezik Krisztus házában; és csak a megszilárdulás korában gyakorolja egész terjedelmében, szoros jogi formák között a teljes oldó és kötő hatalmat. b) Ha itt-ott megcsendülnek olyan hangok is, hogy a püspököknek a pápával egyenlő jogaik vannak, nem szenved csorbát a pápa jogi főségének gondolata. Hisz tartalmilag a pápának hatalma is püspöki jellegű, éppúgy, mint más püspököké. Csak terjedelemben nagyobb: ami a püspök a megyéjében, az a pápa az egész Egyházban. c) Egyes egyházaknak, püspököknek (Ciprián, Firmilianus), császároknak, sőt olykor népeknek is tusakodása egyes pápai intézkedések ellen nem jelenti még a pápa jogi főségének tagadását, hanem csak tiltakozást gyakorlásának módja ellen; tehát egyházfegyelmi mozzanat.

Ami nevezetesen Szent Ciprián esetét illeti, bizonyos, hogy az eretnekek újrakeresztelésének kérdésében ellenállt I. István pápa intézkedéseinek. De az is kétségtelen, hogy elméletileg és elvben a római püspök főségét sem nem tagadta, sem nem támogatta; gyakorlati magatartását talán azzal igazolta maga előtt, hogy a pápa az adott esetben ő szerint túllépte joghatósági hatáskörét. Bármint van is a dolog (lásd Poschmann művét), maga ez az eset is fényesen igazolja a pápa főségét. Jóllehet ugyanis az afrikaiak Ciprián és az ázsiaiak Firmilianus vezetése alatt figyelemreméltó érvekkel és még nagyobb erővel, elszántsággal és szenvedelmességgel küzdöttek az eretnekek újrakeresztelése mellett, nem telt bele félszázad és István pápa álláspontja győzött az egész vonalon.

A dogma bizonyossága.

Az egyházi főségnek Jézus Krisztus akaratából fönn kell maradnia a világ végezetéig. Ha mármost nem volna az Egyháznak feje az a római püspök, aki magát kezdettől fogva annak vallotta és ennek a meggyőződésnek szellemében cselekedett, akit az Egyház az első eretnekek kora óta annak ismert el: még kevésbé jöhetne szóba másvalaki, aki maga soha nem lépett föl ezzel az igényvel, sem mástól ilyen címen elismerésben nem részesült. S így az Egyháznak egyáltalán nem volna feje. Amde akkor megghiúsulna Jézus Krisztus rendelkezése, mely örök időkre Szent Péter sziklaalapjára építi az ő Egyházát.

A „felekezetek” és az apostoliság.

A különféle keresztény nevet viselő felekezetek már keletkezésükkkel megtagadták mind az *apostoli eredetet*, mind az *apostoli folytonosságot*. Valamennyi az ősi Egyháztól való elpártolás útján és az Egyház feje ellen való lázadásban született. Különbefélk voltak az indítékaik és viszontagságaik; egyben hasonlítanak: *Ecclesiam non audire*.

A mindenkori szakadárok és eretnekek lázadása és negatívítása nem elég a jogutódlás és folytonosság megteremtésére; a

tagadás sokszerű és egységbontó, nem építő, hanem rontó elv. Ha az apostolok jogos utódai mellett még a rendkívüli „reformátorok” sora is gyakorolna törvényes felsőbbiséget, akkor az Egyháznak két *mellérendelt* vezetősége volna, melyeknek összhangzatos együttműködését semmi sem biztosítaná; ez tehát a zavarnak és szét-húzásnak törvényesítése volna az Egyházban.

Valamennyi megtagadta az *apostoliság formai elvét*, Szent Péter utódjának főségét, melyet elődjeik még vallottak; tehát *más egyház* lett belőlük. Mint ilyenek *hosszú évszázadokkal az apostolok után keletkeztek*; tehát nem lehetnek apostoli Egyház. Azonkívül kifejezetten és programszerűen függetlenítték magukat a római Egyháztól; tehát készakarva elváltak az apostoli testülettől. Mint-hogy így forma szerint föladták az apostoliság elvét és biztosítékát, nem csoda, ha elvben megváltak a belső apostoliságtól is, különösen a tanítás apostoliságától. Ezt világosan mutatja a protestánsok tétovázása a tanítás terén, melynek története az evangéliumi igazság lemorzsolása egészen a krisztustagadásig.

Szent Jeromos és Agoston szavai.

Ugyanígy nézzük az apostoli Egyház mellől korunknak fáj-dalmas kavargását, mint Szent Jeromos, aki a keleti szakadások láttára így kiáltott fel: „A háromfelé szakadt Egyház szétkapkod engem. Én meg azt kiáltom: Aki Szent Péter székével van egyességben, az az én emberem!” Szent Agoston pedig így hívja vissza a donatista eretnekeket: „Jöjjetek, testvérek, ha a szállótöbe akartok iktatódni. Fáj az ember szíve, így lemetszve látni benneteket. Olvassátok meg a püspököket, kezdve Szent Péter székén; jól ügyeljete, az atyák ama sorában, melyik kire következik: ez az a szikla, melyen erőt nem vesznek a pokol gögös kapui.”

II.

Az apostolok öröksége

(Az Egyház apostolisága)

Irta: Dömötör István

Az igazság csak egy lehet.

Ennek a mostani XX. századnak a szomorú dicsősége az a sokféle vallás, amiben ma az emberek élnek. De különösen az a nagy közönyösség, amivel az emberek a sokféle vallásról gondolkodnak. Ha megkérdezném kedves hallgatóimat, hányféle vallásról hallottak és tudnak, biztosan szép számot sorolnának fel, de ha azt kérdezném, helyesnek tartják-e ezt az állapotot, hogy az emberek annyiféle vallásra legyenek szétdarabolva, — akkor biztosan az volna a legtöbb felelet: hát bizony mi ezen nem is gondolkodtunk eddig, nem is a mi dolgunk, és kevesen volnának, akik bátran kimondanák: bizony, az volna a helyes, ha Krisztus szavai szerint: minden egyek lennének, egy akol és egy pásztor. És ez is az igazság! Hiszen mennyi békétlenség és surlódásnak az oka az emberek sokféle vallása. De még ennél is nagyobb baj a vallási széttagoltság az ember örök boldogságának szempontjából. A vallás ugyanis nem más, mint az út az örök boldogságra, az Egyház pedig a vezető ezen az úton. Igaz út, igazi vezető, akiket Isten rendelt, nem lehet több, csak egy, mert az igazság is mindig csak egy. A sok vallás pedig ezzel szemben éppen annak a bizonyítéka, hogy az emberek nem az igazság szerint gondolkodnak a legfontosabb dologban. Figyeljük csak meg, mennyivel okosabb gondolkodásunk az anyagi boldogulás terén. Mondjuk, három pengős napszám mellett ugyancsak nem tartaná a napszámos igazságnak, ha két napra öt pengőt akarna neki fizetni a munkaadó, ugy-e?! De a munkáltató sem fogadná el a napszámos igazságát, ha a kétszer hármat az hétnek akarná számítani. Ez mindenki előtt természetes. Hát éppen csak a vallásban lehet az igazság nem egy, hanem kettő, három, négy vagy négyszáz vagy hétszáz vallás!?

Az igaz vallás is csak egy lehet.

Ugyanezt az igazságot világítja meg a következő megfontolás. Ugy-e, mennyire tudja mindegyikünk, hogy a pénz a földi boldogulásunk eszköze. De azt is tudjuk, hogy csak egyfajta pénz a jó pénz; az, amit az állam bocsát ki és amit az embernek kemény munkával lehet megszerezni. Az a pénz pedig, amit az emberek csinálnak, ami csak utánzata a jó pénznek, az hamisítvány, éppen

azért értéktelen. Hát a vallásról is csak így lehet gondolkodni. A vallás is boldogságvásárló eszköz, az örök boldogságé. Maga Isten a kibocsátója az igaz vallásnak, az egyetlennek, amivel az örök boldogságunk megvásárolható. A többi vallás, ami az egy igazon kívül van, az mind csak emberi csinálmány, utánzat, tehát annyi is az értéke. Ezek meggondolása után, jó testvérek, nekünk igen nagy kegyelemnek kell tartanunk, hogy mi katolikusok az igaz vallásba beleszülethettünk, az egy igaz Anyaszentegyháznak gyermekei lehetünk, a nélkül, hogy ezt valamikép is kiérdemeltük volna. De éppen azért nem elég, ha csak keresztlevelünkben vagyunk katolikusok, még az se, ha csak ünneplő ruhában vagyunk azok, hanem igazi, meggyőződéses katolikusoknak kell lennünk, akik tudjuk azt, hogy a mi Anyaszentegyházunk Krisztus egy igaz Egyháza, ezért szeretjük, védjük, emeljük, és hűségesek vagyunk hozzá halálíg. Mostani előadásunknak is éppen azért az a célja, hogy ebben a meggyőződésünkben erősödjünk azáltal, hogy bebizonyítjuk azt az igazságot, hogy: — Az összes vallások és egyházak között csak egy lehet igaz, az apostoli Anyaszentegyház. Az apostoli Anyaszentegyház pedig csak az, amelyiket Krisztus Urunk az apostolokra alapított, amelyiknek fejévé Szent Péter apostolt tette, amelyik az apostoloknak adott krisztusi tanítást, mindig sértetlenül megőrizte és amelyik az apostoli Egyház közösségétől soha el nem szakadt. Ilyen pedig az összes egyházak között egyedül csak a római katolikus Anyaszentegyház.

Az Evangélium bizonyága.

I. A katolikus Anyaszentegyházat maga Krisztus Urunk alapította és vezetését az apostolokra bízta. Ezt bizonyítja nekünk a történelem, a Szentírás. E szerint az Üdvözítő három évig tanította az anyagi világba egészen elmerült akkori népeket. Tanított a másik világról és életről, amibe ez után a földi élet után fogunk jutni és ami örökké tart. Tanította, mit kell hinnünk és cselekednünk, hogy abban az örök életben boldogság és ne szenvedés legyen osztályrészünk. Tanításának igazságát csodákkal erősítette meg. Akik hittek benne, azok követői lettek. Ezeket az „én Egyháznak, az én országomnak“ nevezte. Azután szervezte őket. Kiválasztott közülük hetvenkét tanítványt, akiket csodatevő hatalommal ruházott föl. (Lk. 10, 1.) De ezeken kívül még kiválasztott tizenkettőt, akiket apostoloknak nevezett. (Ján. 1, 37.) Ezeket külön tanította, nevelte, mert emberek halászaivá akarta tenni őket, hogy az embereket ezek térítsék meg az Ő követésére. Híveinek tehát egy részét csak tanította, a kisebbik részét pedig vezetőknek képezte ki. De nemcsak tanította őket, hanem hatalmát is nekik hagyta, amit a többi híveinek nem adott meg. Így megbízást és hatalmat adott nekik, hogy majd Ő utána munkáját folytassák az emberek között; ezekkel a szavakkal: „Amint engem küldött az Atya, akképen küldelek én is titeket.“ Mire küldte Őt az Atya? Az emberek megváltására. Ő pedig ennek a munkának folytatására küldi

apostolait. És hatalommal ruházta fel őket, ahogy Ján. 20.-ban olvassuk: rájuk lehelt és mondá nekik: „Vegyétek a Szentlelket, akiknek megbocsátjátok bűneiket, megbocsáttatnak nekik és akiknek megtartjátok, meg vannak tartva.” Ezzel nekik adta, rájuk lehelte a Szentlélek erejét, hogy a megváltás legfontosabb munkáját tudják végezni Krisztus helyett, a bűnöket megbocsátani.

Megbízta őket, hogy tanítsák a népeket. Máté 20—21-ben mondotta nekik: „Minden hatalom nekem adatott a mennyben és a földön, elmenvén tehát, tanítsatok minden nemzeteket; megkeresztelvén őket az Atyának, Fiúnak és Szentléleknek nevében, tanítván őket megtartani mindazt, amit parancsoltam nektek.” Törvényhozói hatalmat adott nekik, amikor azt mondotta: „Amiket megkötöztök a földön, meg lesznek kötve a mennyben is, és amiket feloldoztok a földön, föl lesznek oldozva a mennyben is.” Hatalmat és parancsot adott nekik, hogy a keresztyánokat a szentmisében újból és újból megújítsák; amikor az utolsó vacsorán a kenyeret és a bort saját testévé és vérévé átváltoztatta, azt mondta nekik: „Ezt cselekedjétek ti is az én emlékezetemre.” Mikor pedig apostolait ezekkel az emberfeletti hatalmakkal felruházta, ránk emberekre szinte ránk parancsolt, amikor azt mondotta: „Aki titeket hallgat, engem hallgat, aki titeket megvet, engem vet meg.” (Lk. 10, 16.) És hogy mindezeket a megbízásokat hűségesen teljesíteni tudják, nekik ígérte meg a Szentlelket, Aki velük marad a világ végéig.

Mindezek azt mutatják nekünk, hogy az Üdvözítő híveket gyűjtött, akiket az Ő Egyházának nevezett, a hívek közül pedig kiválasztotta apostolait, akiket Egyháza vezetésére szükséges lelki hatalmakkal ruházott föl.

A legfőbb hatalom elrendelése.

II. De az isteni Üdvözítő nem elégedett meg ennyivel. Ő tudta nagyon jól, hogy az apostolok is csak emberek és véleményükben megkülönbözhetnek, azért fejet, legfőbb tekintélyt rendelt még Egyháza élére, aki az Ő földi helyettese, Egyházának feje legyen, akié legyen minden kérdésben az utolsó, a döntő szó. Ezért tette Szent Pétert az Egyház fejévé. Már első találkozásukkor kösziklának nevezte és megígérte neki, hogy ráépíti Anyaszentegyházát: „Te Péter vagy és én erre a sziklára fogom építeni Anyaszentegyházamat.” (Ján. 1, 42.) A Péter görög szó, magyarul kösziklát jelent s az Üdvözítő ezzel azt mondotta, ami a fundamentum a házban, annak hordozója és összetartója, az lesz Péter is az Ő Anyaszentegyházában.

Azután neki külön is megadta a bűnbocsátó és a legfőbb törvényhozói hatalmat, amit a többi apostoloknak csak közösen adott: „Neked adom a mennyek országa kulcsait, amiket megkötösz a földön . . .” (Máté 16, 18.) Akié a kulcs, azé a hatalom a házban. Ez a képes beszéd azt jelenti, hogy Krisztus Egyházában a kulcsok

hatalmát, tehát a legfőbb hatalmat az Üdvözítő Szent Péter kezébe adta.

Neki külön megígérte, hogy imádkozik érte, hogy hite meg ne fogyatkozzék és az apostolokat és híveket ő erősítse meg a hitben. Ezek a tények mind azt bizonyítják, hogy Krisztus Szent Péternek megígérte, hogy ő lesz az Anyaszentegyház vezetője, feje. Ezt az ígéretet föltámadása után váltotta be, amikor a csodálatos halfogás után háromszor kérdezte Pétertől: „Péter, szeretsz-e engem?” S mikor Péter mindháromszor azt felelte: tudod, Uram, hogy szeretlek, akkor háromszor adta neki a megbízást: „Legeltesd bárányaimat, legeltesd juhaimat”. A bárányok és juhok megint képes beszéd, jelenti az Üdvözítő híveit és azok vezetőit, tehát az egész Anyaszentegyházat. A megbízás pedig jelenti, hogy Péter a főséget az Anyaszentegyházban nemcsak ígéretben, de valóban meg is kapta.

Az apostoli Egyház története.

III. Krisztus Egyháza kezdetben igen kicsi volt. A történetírók szerint az Üdvözítő mennybemenetele idején Galileában 500, Jeruzsálemben kb. 120 volt a hívek száma. A Szentlélek eljövele után, mikor Szent Péter először állt ki mint az Egyház feje a nép elé és hirdette nekik a keresztrefeszített Krisztust, egyszerre 3000-en megkeresztelkedtek. Pár nap múlva pedig, mikor a jeruzsálemi templom ajtájában Péter egy születésétől fogva béna embert meggyógyított, számuk 5000-re emelkedett. Ezek az első hívek eljártak a jeruzsálemi templomba, résztvettek a közös istentiszteleteken a zsidókkal együtt, de megtartották már ekkor a maguk külön keresztény istentiszteleteit is magánházakban. A keresztény istentisztelet ekkor imádkozásból, kenyértörésből — ez volt akkor a szentmise neve — és az apostolok tanításából állott. A zsidó nagytanács kezdetben nem törődött a keresztényekkel, de már a béna meggyógyításakor Pétert és Jánost börtönbe vetették, kiszabadulásukkor pedig megtiltották nekik a további tanítást. Mikor nem engedelmeskedtek, másodszor is elfogták őket s a számonkérésre, miért nem engedelmeskednek a parancsoknak, Péter azt felelte: „Inkább kell engedelmeskedni Istennek, mint az embereknek”; erre megvesszőzték őket. Mikor pedig ezután nagyszámú zsidó pap is megkeresztelkedett, akkor véres üldözésbe kezdtek Krisztus követői ellen. Ekkor szenvedett vértanúhalált Szent István diákonus is, Kr. u. 35-ben. Az üldözések elől a keresztények elmenekültek a környező tartományokba, Szamariába, Föniciába, Antiochiába és még Cyprus szigetére is eljutottak, elvitték mindenhol magukkal a kereszténység magvait. Az apostolok, a hagyomány szerint, a mennybemenetel után 12 évig még Palesztinában maradtak, azután szétmentek a világba hirdetni Krisztus tanítását. A történelem szerint Szent Péter először az antiochiai egyház püspöke volt, azután pedig 52-től haláláig, 67-ig a római egyházé. Szent Pál három nagy térítő útján Kis-Azsiában, Görögországban és

Macedóniában alapított egyházakat. Szent Jánosról tudjuk, hogy az efezusi egyháznak volt püspöke. Ifjabb Jakab a jeruzsálemi egyházközséget vezette. András Scythiában, Tamás Parthiában, Bertalan Arábiában, Fülöp Phrygiában, Mátyás Ethiopiában, Júdás Tádé Syriában, Arábiában és Mezopotámiában alapítottak egyházközségeket, míg Barnabás Cyprus szigetén és Itáliában terjesztette az Egyházat. Ő alapította a milánói és bresciai püspökségeket. Ezekben előadtuk a történelemből az Egyház elterjedését az apostolok idejében. Akkor még az egyházközségek is szinte mind szó szerint apostoliak voltak, mert maguk az apostolok alapították és kormányozták is őket. De nemcsak ezek az egyházak nevezhetők apostoliaknak, hanem mindazok, amiket az apostolok által föl-szentelt püspökök, az apostolok utódai alapítottak és amelyek, az apostolok tanítása szerint, Szent Péter utódának, a római pápának vezetése alatt éltek és élnek.

Az Egyház térítő útja a világtörténelemben.

Igy az apostolok utódai térítették meg Krisztus hitére Európa összes népeit. A rómaiak után 496-ban kezdődött a frankoknak a megtérése, 513-ban megtért már szinte az egész Irország, Skóciában már 412 óta terjedt a kereszténység, Angolország megtérése 597-ben kezdődött nagyobb mértékben, Németország területén élő német törzsek megtérése 520-tól 800-ig, tehát majd 300 esztendőig tartott. Ugyancsak hosszú időben tellett a skandináv törzsek megtérése, de 1100 körül már Svédország, Norvégia és Izland népei is mind az apostoli katolikus Anyaszentegyháznak voltak gyermekei. A szerbek már 610-ben, a horvátok a 700-as években, a bulgárok 800 körül, a morvák ugyancsak a csehekkel együtt a 800-as években, a lengyelek 1000 körül, az oroszok ugyancsak már 1035-ben nagyrésztben keresztények voltak. Magyar őseinknek megtérése pedig az 1000. évre tehető, amikor Szent István, első királyunk a pápától kapott koronával keresztény királlyá koronáztatta magát.

Katolikus öntudatunk nevelésére itt külön fel kell hívnom a figyelmet; Európa pogány népeit az apostoli katolikus Anyaszentegyház püspökei és papjai az apostoli katolikus szent hitre térítették és az apostoli Anyaszentegyház gyermekeivé tették. Ebben az időben egységes volt az egész Európa a katolikus szent hitben.

Az eretnkségek kezdetei.

IV. De hogy maga az Üdvözítő nem tudta minden emberrel tanítását elfogadtatni, ugyanúgy az Egyházban is hamarosan akadtak halála után más véleményen levők. Már az apostolok idejében, ifjabb Jakab halála után, a jeruzsálemi egyházközség híveinek egy része nem ismerte el a törvényes utódot, Simont püspökének, hanem más püspököt állítottak, egy Thebutis nevű papot, aki azonban nem Szent Jakabtól kapta püspöki hatalmát, hanem a nép megbízásából gyakorolta azt. De világos, hogy a nép olyant nem adhat, amije

magának sincs. Nem bízta meg Krisztus sem a jeruzsálemi népet, sem másfélét, hogy prédikáljon, hogy kereszteljen, hogy bűnöket megbocsásson, így hát a nép sem adhatta ezeket a hatalmakat Thebutisnak. Adhatott neki püspöki ruhákat, süveget, pásztorbotot és nevezhette és tisztelhetette püspök úrnak, de ez csak olyan, mintha valakit kineveznének „milliomos Nagynak”, vagy „milliomos Kissnek”, de nem tudnak neki adni milliót: mit ér vele!? Thebutis is csak annyit ért a jeruzsálemi nép megbízásával. Pap volt, az igaz, de nem lett püspök, mert nem kapta meg a püspökszentelésben az apostolok hatalmát. És a nép is mit ért el választásával, — elszakadt az apostoli Egyháztól és mint a fáról levágott ág elszárad, úgy sorvadt el lassan elszakadt egyházközségük is.

Kelet elszakadása.

De ő utánuk sem nyugodott a sátán. Az Egyház története folyamán rendszeresen a gögőt gyújtotta meg azokban, akiket kiszemelt arra, hogy szakadást idézzon elő velük az Egyházban. Sok ilyen kisebb, nagyobb szakadást mutat fel az egyháztörténelem. A nagyobbakat, amik még most is fönnállnak, fel is említjük. Ilyen volt a görög keletiek elszakadása 1052-ben, IX. Leó pápa idejében. Mikor a római birodalom két részre szakadt, a nyugati résznek Róma, a keleti félnek Konstantinápoly lett a fővárosa. A Konstantinápolyban székelő kelet-római császár hiúságát bántotta az, hogy a nyugat-római császár székvárosában, Rómában van az Anyaszentegyház feje is, azért azt kívánta, hogy a konstantinápolyi pátriárka legyen az Egyház feje. Mivel azonban jól tudta, hogy az Egyház feje csak Szent Péter utóda lehet, azért ürügyet keresett a rómaiak ellen. Megvádolta őket, hogy az apostolok tanítását meghamisították. A szentképek tiszteletét pl. bálványimádásnak nevezték. A harcnak a vége az lett, hogy elszakadtak az Egyház fejétől és ezzel együtt az apostoli Anyaszentegyháztól is. A szakadásba magukkal rántották a balkán-félszigeti népeket, Kis-Azsiát, tehát a kelet-római birodalom népeit és később Oroszországot is. Ilyen görögkeleti szakadárvallású országok ma is: Szerbia, Románia, Görögország és Oroszország. Ezek bár az apostoloktól nyerték tanításukat, azt csak kevéssé másították meg, mégsem nevezhetők apostoli egyházaknak, mert elszakadtak az apostoli Anyaszentegyház fejétől, a római pápától. Ennek lett azután a következménye az is, hogy mindegyik országban a cárt, a királyt tették meg, hízelgésből, az egyház fejének, így magukban is többfelé szakadtak. Mert mindegyik országban nemzeti vallássá iparkodtak lenni, népeik igen ragaszkodnak vallásukhoz, de azért mégis halódnak. Nem tudnak szenteket nevelni, nem tudnak pogány népeket megtéríteni, a vallástudomány művelése is igen alacsony fokon áll köztük.

A protestantizmus feltűnése.

A következő egyházszakadás, ami nagy darabokat tépett ki Krisztus palástjából, a protestantizmus. 1517-ben Luther csinálta az első és 1536-ban Kálvin a második szakadást. Mert ebben az időben az ősi, gyönyörű vallásosság minden téren igen megromlott, a papság elvilágiasodott, a világi vezetők és népek erkölcse igen meglazult, ez a két ember a helyett, hogy magában az Egyházban iparkodott volna a hibákat megjavítani, gőgjében a krisztusi tant akarta megreformálni. Ezért azután Luther ezt tanította az amúgy is laza erkölcsű emberiségnek: „Az ember természete a bűn által megromlott, a jóra képtelen, azért nem is követel tőlünk az Isten többet, csak higgyünk, egyedül a hit üdvözít.“ Nem csoda, hogy annyian követték ezt a tanítást abban az időben. Kálvin még kevesebbet követelt híveitől: még hinni sem kell, Isten elrendelte már a születéskor mindenkiről, hogy mi lesz vele, üdvözl-e vagy elkárhozik? S akiről, azt határozta a predestinációban, hogy üdvözl, az élhet akármilyen gonoszul, a végén mégis üdvözlőni fog. Akiről pedig azt határozta, hogy elkárhozik, az lehet akármilyen szentéletű, el fog kárhozni. Ezekkel a tanításokkal azután már nemcsak az apostoli Egyház fejétől szakadtak el, hanem elszakadtak az apostoli tanítástól is. Mert nem találjuk sehol a Szentírásban, hogy akár a próféták megjövendölték volna, vagy akár maga Krisztus Urunk megígérte volna, hogy az Ő halála után majd el fogja küldeni Luthert vagy Kálvint az Ő tanításának megjavítására. Tehát nem Krisztus küldöttei ők, de mégcsak nem is az apostolok utódai, mert Krisztus után 1500 esztendő múlva csináltak vallásukat s mert erre megbízatást Krisztustól nem kaptak, azért vallásuk sem isteni, csak emberi utánzata az igaz vallásnak.

A protestantizmus következményei.

A lelkek üdvözítése szempontjából a szakadások nem hasznosak, hanem nagy kárral járnak, mert elindították az emberi vélekedésen alapuló újfajta vallásoknak a kitalálását. Ki tudná felsorolni ma már a számukat, hogy hány van belőlük. Csak itt nálunk: hallunk baptistákról, szombatosokról, nazarénusokról, bibliaolvasókról, pünkösdistákról, adventistákról, Jehova tanúiról stb. . . . Hogy ez hova vezet, azt mutatják a protestáns országok vallásos statisztikái. Hollandiában 1930-ban 400-on felül volt a vallások száma. Amerikában pedig számukat senki sem tudja. Magam olvastam egy amerikai újságban, 1939-ben Passaic N. J. városban egy 12 éves fiú 13 éves nővérel a gyermekprédikátorok vallását alapította meg. Kibérelt egy termet, abban harmóniumot és székeket, és plakátokon, újságokban kezdte hirdetni legközelebbi vasárnapra istentiszteletüket. A fiú prédikációt ígért, az új vallás ismertetését, a lány pedig énekelt és a harmóniumon játszott. A hétfői újságban leközltek az eredményt; köszönetet mondott a közönségnek, hogy háromszor megtöltötték a templomukat, résztvettek az isten-

tiszteletükön és kérték a további pártfogást. Későbbre pedig a híveik közé való beiratkozást. Bevételük az első istentiszteleten 200 dolláron felül volt, tehát az új vallás elég jól indult. Ott így keletkeznek az új vallások. És mert ezek az új vallások olyan keveset követelnek az emberektől, azt mondhatnám, jól testhez szabottak, kényelmesek, azért kapnak rajtuk az emberek. Hogy ne kelljen az isteni vallás kemény parancsai szerint élni, megelégszenek inkább valláspótlékokkal. Úgy tesznek, mint a beteg, aki az orvos rendelte keserű orvosság helyett a javasasszony főztjétől várja a gyógyulását. De kérdezem, ez lehet az Isten akarata? Mindegy lehet az Istennek, hogy valaki hűségesen él a nehéz és kemény krisztusi vallásban, vagy pedig szolgálni akar Neki a könnyű és kényelmes emberek vallásában? . . . Azt hiszem, most már könnyebb erre helyesen felelni. Ezek után összefoglaljuk amiket elmondtunk.

Az apostoli folytonosság.

Láttuk Krisztus szavaiból, hogy Ő az emberiség számára az apostoli Anyaszentegyházat rendelte. Apostoli Anyaszentegyház az összes egyházak között a római katolikus Anyaszentegyház, mert a katolikus Egyháznak feje a pápa, Szent Péter törvényes utóda, tehát Krisztus földi helyettese. A katolikus Anyaszentegyház püspökei pedig az apostolok utódai, akik az apostoloktól kapták lelki hatalmukat úgy, hogy megszakítatlan sorban adta és adja át az előd az utódnak egész a világ végezetéig. És átadják a Krisztustól nyert hatalmat az áldozópapoknak is a papszentelésben. A katolikus Egyház tehát a maga közel 350.000.000 hívével, püspökeivel és papjaival, akik a pápának legfőbb lelki vezetése alatt élünk, mi vagyunk az apostolok szent öröksége, az apostoli Anyaszentegyház. Szent büszkeséggel kell ezt az igazságot tudnia minden katolikusnak, ezt minden földi drágaságnál jobban megbecsülnie. Az is meggyőződésünk megerősítésére szolgáljon, amikor előadásunkban láttuk, hogyan keletkeztek és keletkeznek a másvallások, amik csak emberi vélekedések a legfontosabbról, az örök üdvösség biztosításáról, és nem apostoli egyházak.

Hol van a biztos út?

Befejezésül álljon itt a két következő megfontolás. *Ember*, ha az Üdvözítő annyira szerette halhatatlan lelkedet, hogy érted a földre jött, megváltott és Anyaszentegyházát rendelte számodra, hogy az mint a jó édesanya, keresztülvezessen az életúton és biztosan átvezessen az örök életre, akkor ebből az következik, hogy te se, én se és egyetlen ember sem állhat azon az elven, hogy „én nem törődöm a vallással, én jól akarok élni, amíg élek, azután úgy is mindennek vége”, mert ez *a legnagyobb oktalanság* volna! Hisz nem a boldogságot keresed itt a földi életben is minden dologban? Hát éppen csak örök életedben akarsz örök boldogtalanságot? A vallástalanság ezt hozza meg neked!

De ahogy nem lehetsz vallástalan, éppen úgy nem lehetsz abban a gondolatban sem, hogy neked minden vallás egyformán jó. Hát te Krisztust akarod helyreigazítani, nála akarsz okosabb lenni? Ő nem azt mondotta, te Péter vagy és én terád építem *anyaszent-egyházaimat*, hanem azt mondotta, hogy: „rád építem *Anyaszent-egyházamat*“. Tehát nem többet, csak egy Egyházat ígért: Ebben a kérdésben legyen példa előttünk egy volt inasomnak komoly gondolkodása. Az inasiskolában egy órán az államról és egyházzól tartott nekik előadást református tanárunk és így fejezte be előadását:

— Hát gyerekek, ennyiféle egyház és vallás van, de nem az a fontos, hogy ki milyen vallásban és egyházban él, hanem az a fontos, hogy becsületes ember legyen; ti is így gondolkodtok ugyebár?!

Erre az én inasom, míg a többi hallgatott, bátran azt felelte:

— Nem úgy van, tanár úr!

Az meglepetten kérdezte:

— Hát te hogy gondolsz?

A gyerek kérdéssel kezdte magyarázatát:

— Tessék megmondani, tanár úr, ha valaki Európából Amerikába akar átjutni a tengeren, hogyan jut át biztosabban, ha nagy tengerjárón utazik, vagy ha kis dereglyén vág neki a tengernek?

Az egész osztály megadta a feleletet. Erre a gyerek így folytatta:

— Én úgy gondolom, az ember élete is utazás az élet tengerén. A születés az egyik part, az örök élet a másik. Erre a tengerre az Üdvözítő egy hajót rendelt az ember számára, hogy az átszállítsa és biztos révbe vigye. Ez a katolikus Egyház hajója, aminek kormányosa maga az Ur! A többi egyházak pedig csak ember készítette kis bárkák. Hát melyik tudja biztosabban átszállítani az ember lelkét, Krisztus hajója-e vagy az ember bárkája?

Legyen ez a mi meggyőződésünk is! És biztosak lehetünk benne, hogy amikor a mi katolikus apostoli Anyaszentegyházunkat szeretjük, akkor Krisztust szeretjük, amikor a mi katolikus apostoli Anyaszentegyházunkat követjük, akkor Krisztust követjük!

